

20 ממעלה

ממשלת יצחק שמיר

הכנסת העשירית

ג' חשוון תשמ"ד 10.10.1983 - ט"ז אלול תשמ"ד 13.9.1984

◀ הממשלה ה-20 בראשותו של יצחק שמיר ביום כינונה בבית הנשיא חיים הרצוג

◀ מימין לשמאל: ראש הממשלה יצחק שמיר, סגנו דוד לוי והשר בלי תיק אריאל שרון במהלך דיון בכנסת

הרכב הממשלה

חברי הממשלה ותפקידיהם במהלך תקופת כהונתה

שנות ממשלה

יוסף בורג
שר הפנים
השר לענייני דתות

משה ארנס
שר הביטחון

יורם ארידור
שר האוצר

אהרון אזון
שר העבודה והרווחה
השר לקליטת עלייה

יצחק שמיר
ראש הממשלה
ושר החוץ

יגאל כהן
שר האוצר

זבולון המר
שר החינוך
והתרבות

שרה דורון
שרה בלי תיק

פסח גרופר
שר החקלאות

מרדכי בן פורת
שר בלי תיק

משה נסים
שר המשפטים

יובל נאמן
שר המדע והפיתוח

יעקב מרידור
שר הכלכלה והתיאום
הבין משרדי

יצחק מודעי
שר האנרגיה
והתשתית

דוד לוי
סגן ראש הממשלה
שר הבינוי והשיכון

אברהם שריר
שר התיירות

אריאל שרון
שר בלי תיק

אליעזר שוסטק
שר הבריאות

חיים קורפו
שר התחבורה

מרדכי ציפורי
שר התקשורת

דבון פת
שר התעשייה והמסחר

מימין לשמאל: שר המשפטים משה נסים, שר המדע והפיתוח יובל נאמן, שר הפנים יוסף בורג (עומד), השרה שרה דורון, שר החינוך והתרבות זבולון המר (עומד) ושר הכלכלה יעקב מרידור

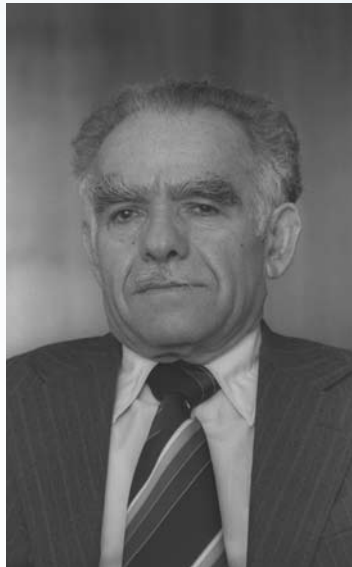
עומדים מימין: שרי הממשלה ציפורי, המר, שריר וקורפו, יושב: השר נאמן, לפני תחילת ישיבת הממשלה השבועית

קורות חיים

יצחק שמיר

ראש הממשלה השביעי של מדינת ישראל.

יצחק שמיר (במקור יזרניצקי) נולד ב-1915 בעיירה רוז'ני שבפולין, ובגיל צעיר הצטרף לתנועת הנוער בית"ר. התחנך בבתי הספר של "תרבות" וסיים את לימודיו התיכוניים בגימנסיה העברית בביאליסטוק. לאחר מכן החל ללמוד משפטים בוורשה אך בשנת 1935 הפסיק את לימודיו ועלה לארץ ישראל כתלמיד האוניברסיטה העברית בירושלים. בשנת 1937 הצטרף לארגון האצ"ל, וכתוצאה מהפילוג בארגון, עבר לתנועת לוחמי ישראל (לח"י) בהנהגת אברהם שטרן (יאיר).

ב-1941 נאסר על ידי המשטרה הבריטית ונכלא במחנה המעצר במזרע

שהיה בעכו. כעבור תשעה חודשים ברח מהמחנה. לאחר מותו של יאיר ב-1942 עסק שמיר בשיקום תנועת הלח"י ובהקמתה מחדש תחת הנהגתם של נתן ילין מור, ד"ר ישראל אלדד והוא עצמו.

ב-1946 נעצר שנית והוגלה לאריתריאה שבאפריקה, משם ברח כעבור שלושה חודשים. הוא מצא את דרכו למושבה הצרפתית ג'יבוטי, בה הוענקה לו זכות מקלט מממשלת צרפת. הוא שב לישראל מפריז כמה ימים לאחר קום המדינה וחזר לפעילות בלח"י עד לפירוק הארגון.

לאחר תקופה של עיסוקים פרטיים, גויס למוסד על ידי ראש המוסד איסר הראל, והיה פעיל בארגון עד שנת 1965. לאחר מכן חזר לפעילות מסחרית פרטית, ובמשך הזמן הפך פעיל מאוד למען שחרור יהודי בריה"מ ועלייתם לישראל. בשנים 1969-1970 הצטרף לתנועת החרות בהנהגת מנחם בגין, ופעל בה כראש מחלקת העלייה ואחר כך כראש מחלקת הארגון.

ב-1977 נבחר לתפקיד יו"ר הכנסת וכיהן בתפקיד זה בזמן ביקורו של נשיא מצריים סאדאת בישראל. ב-1980 הצטרף לממשלה בתפקיד שר החוץ. במהלך כהונתו כשר החוץ פעל בכמה תחומים ביניהם: הידוק הקשרים עם כמה מדינות באפריקה, ניסיון להשיג הסכם שלום עם ממשלת לבנון, חיזוק הקשרים עם מדינות הגוש הסובייטי ועוד.

ב-1983, בעקבות התפטרותו של ראש הממשלה מנחם בגין נבחר כראש ממשלת ישראל במקומו. ב-1984 הוקמה ממשלת האחדות הלאומית על ידי הליכוד ומפלגת העבודה, ושמיר נבחר לממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ.

ב-1986 מכוח הסכם הרוטציה, נבחר שוב שמיר לראשות הממשלה. בשנים אלה פעל רבות למען ההתיישבות ביש"ע והעלייה מבריה"מ. לאחר הבחירות ב-1988 נבחר שוב לתפקיד ראש הממשלה ללא רוטציה. בתקופה זו ניהל את מדיניות ישראל בתקופת מלחמת המפרץ. במאי 1991 יזם את "מבצע שלמה" במסגרתו חולצו ביום אחד 14 אלף יהודים מאתיופיה והובאו לישראל. במאי 1991 ייצג יצחק שמיר את מדינת ישראל בוועידת השלום במדריד, שהתקיימה בחסותן של ממשלות בריה"מ וארה"ב.

לאחר הבחירות ב-1992 שבהן נבחר יצחק רבין לראשות הממשלה פרש שמיר מהנהגת הליכוד והמשיך לכהן כחבר כנסת עד 1996.

מילים ומנהיגות

מתוך הודעת שר החוץ יצחק שמיר
בישיבה 233 של הכנסת העשירית, ג' חשוון, תשמ"ד (1984)

משמאל לימין: ראש הממשלה שמיר והשרים בורג, לוי, ושרון במהלך דיון בכנסת

התפטרותו של ראש הממשלה מנחם בגין היכתה את העם בארץ ובגולה בתדהמה ומילאה בחרדה ובצער הרבה מאוד לכבות לידידיו ולתלמידיו נדמה היה, שעולמם חרב עליהם, והם טרם השלימו עם החלטתו הקשה. הם מהלכים עד היום ופצע בלבותיהם. לא היה אפשר להשלים עם הליכתו של איש, אשר במשך 40 שנה עמד במרכז של ההיסטוריה היהודית המתהווה לנגד עינינו, הוביל את מלחמת המחתרת נגד השלטון הבריטי בארץ ישראל, הנהיג את האופוזיציה הפרלמנטרית וקבע דפוסים למאבק דמוקרטי אמיתי, רכש את אמון העם והגיע לראשות הממשלה, ובמשך שש שנים הנהיג את המדינה לחוזה השלום הראשון עם מדינה שכנה, למבצעים עוצרי נשימה, שחזקו וביצרו את ביטחונה של ישראל לדורות; יזם מפעלים חברתיים גדולי היקף, שחוללו מהפכה בחייהן של רבבות משפחות בישראל; והניח את יסודותיה של מדיניות ישראלית, המושתתת על חתירה לשלום ומשולבת בהגנה תקיפה על יעדיה ועל כבודה של מדינת היהודים.

בימים אלה, לאחר שהתפטרותו נהפכה לעובדה שאין ממנה חזרה, אין לנו ברירה אלא לקבל את הדין, לקחת את ההגה ולאמץ את כל כוחותינו ויכולתנו, כדי להמשיך בדרכו למען העם והמדינה.

... חשבתי שלנוכח המשימות הכבדות והרציניות הניצבות בפנינו, חובה עלינו לנסות ולהקים ממשלת אחדות לאומית, שתכיל בראש ובראשונה את שני הגושים הפרלמנטריים הגדולים. לצערי הרב הדבר לא הסתייע, בגלל הבדלי ההשקפות העמוקים בנושאים המדיניים שנדונו ובגלל חוסר הנכונות של נציגי מפלגת העבודה לנסות ולעקוף במשך תקופה מסוימת את הבעיות השנויות במחלוקת. אני סבור גם היום, שאובייקטיבית ניתן היה להגיע לממשלת אחדות לאומית, בתנאי ששום צד לא היה מנסה לכפות את השקפותיו על משנהו. אני מצטער שלא עלה בידינו להקים את ממשלת האחדות, אשר רוב רובו של העם משתוקק אליה.

בעלת עדיפות עליונה. ביטחונה, עוצמתה ויוקרתה של מדינת ישראל מושתתים על כוחו הפנימי של העם השוכן בה. החייל המשרת בצבא, הפועל בבית החרושת, המורה בבית הספר, כל אחד במקומו ובעמדתו חייבים להיות חדורי הכרה, כי כולנו בני עם אחד, הבונה את מולדתו וחברתו חרף קשיים וסיכונים והבדלי דעות. אושרו של כל יחיד מותנה בהצלחתו של הכלל. על כן עלינו לפעול יחד מתוך התחשבות הדדית ואחריות לאומית כוללת. ההישגים של היחיד יש להם ערך ומשקל רק כאשר הכלל, שאליו הוא משתייך, מובטח ויציב.

... אנו מרבים להלך אימים על עצמנו, סופרלטיביים של שחור וקדרות שכיחים מאוד במילון הפוליטי שלנו. אל נא נפריז. הבה נראה את הדברים בממדיהם הנכונים. נכון, לפנינו בעיות לא קלות שעלינו להתמודד איתן. אנו עם קטן, החייב למתוח את יכולתו כדי לעמוד בכל המבחנים והאתגרים שהציב לעצמו. אך כך היה תמיד מאז היותנו לעם, ובכוח האמונה וההכרח ההיסטורי יכולנו והתגברנו. הדור שלנו, שראה את המעברים התלולים מתהום השואה לפסגות השחרור והגאולה, אינו יכול שלא לצפות באמונה ובביטחון לעתיד של ברכה והתקדמות. נאמין ונוכל, שהרי סיפורה של מדינת ישראל מאז קומה ועד היום הוכח כסיפור הצלחה מאין כמוהו.

עם זאת בטוח אני, שהדו-שיח לא היה לשווא. הרוח הטובה ששררה בו מוכיחה, שיש להמשיך ולקיים ניסיונות הידברות, גם כאשר אין הם מביאים לתוצאות פוליטיות מרחיקות לכת. החברה שלנו, צרכינו ואילוצינו זועקים ליתר הבנה הדדית, ליתר נכונות ופתיחות לשמוע איש את רעהו.

הצורך ביתר אחדות, בהכרה כי ישראל ערבים זה לזה, בתחושה של אהבת ישראל מעל להשתייכות כיתתית ומפלגתית - הוא הכרח לאומי עליון. הוא איננו חייב למצוא את ביטוי דווקא במסגרות פוליטיות משותפות. הוא חייב להיות מורגש בכל תחומי החיים והחברה. אל נשכח, אנו מצויים עדיין בשלבים של בניית עם וחברה. עלינו להיות מוכנים לקלוט מיליוני יהודים שיבואו אלינו לתת ידם ונפשם לבניין המולדת. והסכנות עודן רבות מבחוץ ומבפנים. אל ניתן לבקיעים ולקייטובים להתרחב באין מפריע. יש הכרח במאמץ כולל לטיפול המאחד והמלכד להמחשה יומיומית של הצו הפשוט: "עם אחד אנחנו", המדבר ומשותף לכל לב יהודי.

עלינו לחנך ולקרוא לחזרה לשורשינו ביהדות ובציונות, למניעת מחלוקות מיותרות, לטיפול כל גורם הפועל למען יתר סולידריות לאומית וחברתית, ליתר כבוד לזולת ולמען יתר אהבת ישראל בתוכנו. הבטחת בריאותה וחוסנה של הרקמה החברתית שלנו היא משימה